

Kaitīgi blakusefekti

4.-5. lpp. →

Pievienotās vērtības nodokļa pamatlikmes paaugstināšana Latvijā nav pieļaujama, uzsvars jāliek uz jau esošā PVN iekasēšanu, jo īpaši, ja valsts makam secen ik gadu iet ap 500 milj. eiro. Īpaši asi iebilst pārtikas rūpnieki, norādot, ka iespējamā PVN celšana līdz 23% var samazināt ražotāju skaitu un iedzīvotāju pirktspēju un pat draudēt ar nemieriem.

PVN likmes pacelšanai redz daudz kaitīgu blakusefektu

Pievienotās vērtības nodokļa pamatlīkmes paaugstināšana Latvijā nav pieļaujama, uzsvars jāliek uz jau esošā PVN iekasēšanu, jo īpaši, ja valsts makam secen ik gadu iet ap 500 milj. eiro

Tāds ir DB aptaujāto vērtējums par iespējamo PVN likmes palielināšanu no pašreizējā 21% līdz, iespējams, 23%, lai papildinātu veselības aprūpes budžetu. «Latvijā nav iezīmēta obligātā veselības apdrošināšana, kā tas ir Igaunijā un Lietuvā, un te arī slēpjas tā motivācija maksāt nodokļus un tāpēc esam pret iecerī palielināt PVN, lai iegūtu naudu veselības aprūpei,» *Dienas Biznesa* sadarbībā ar BDO un BDO LAW rīkotajā konferencē *Nodokļi 2017* skaidroja Latvijas Darba devēju konfederācijas ģenerāldirektore Līga Meņģelšone. Jāreķinās, ka vēl ir dzirdētas idejas par PVN likmes palielināšanu pat 25% pašreizējās 21% vietā. PVN likmju pacelšanas uguns kuram malkas klēpi ir piemets arī Māra Kučinskā valdītās valdības deklarācijā par iecerēto darbību ierakstītais: «Istenosim nodokļu sloga pārnesumu no darbspēka uz ienākumu un kapitāla pieaugumu, uz patēriņu, uz nekustamo īpašumu un uz dabas resursu izmantošanu.»

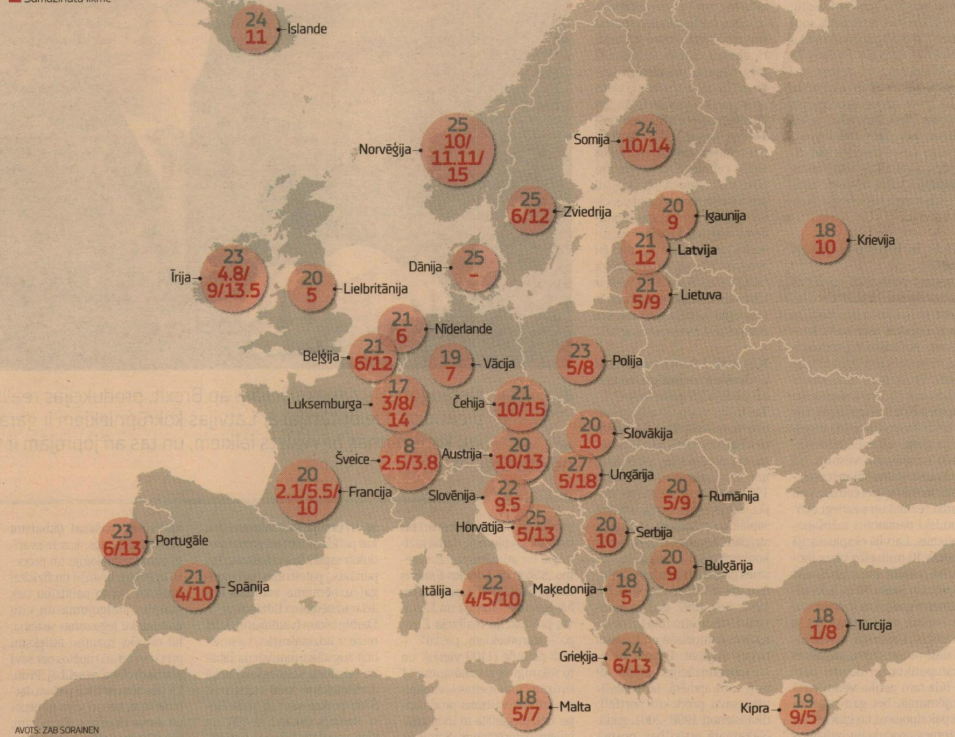
Aptaujātie norāda, ka augstāka PVN pamatlīkme nozīmēs arī dzīves dārdzības pieaugumu, jo īpaši mazo ienākumu saņēmējiem (pensionāriem un zemāk atalgojamiem darbiniekiem) būtiski pieaugu izdevumi tieši uz pirmās nepieciešamības precēm – pārtiku, siltumu – kā arī pakalpojumiem. Tā rezultātā šīs iedzīvotāju kategorijas pirktspēja vēl vairāk saruks, bet pieaugtu nabadzība. Ir vēl kāds arguments, proti, vai zemāka PVN likme nozīmēs zemāku cenu, jo, piemēram, Igaunijā, kaut arī ir zemāka PVN likme (20%, Latvijā – 21%), produktu cenas ir augstākas, jo ir augstāks dzīves līmenis – lielākas darba algas – un līdz ar to cilvēki var maksāt vairāk. Finanšu ministrs Dana Reizniece-Ozola atzīst, ka jaunās nodokļu stratēģijas izstrādē nozīmē ne tikai ieguvumus, bet arī kādu «garoziju». Vienlaikus atzīstot, ka kategoriski iestājās pret jebkādu voluntāru nodokļu likmju paaugstināšanu.

Uzmaniņi ar uguni

«Pašlaik Latvijā nav tā augstākā PVN standartlikme Eiropā, bet arī nav zemāka, tā ir pa vidu, kas ir objektīva, un pirmos to kustināt, ir vajadzīgi pētījumi par šo izmaiņu ietekmi ne tikai uz patērētāju maciņiem

■ PVN likmes uz 01.01.2017.

■ Standarta likme
■ Samazinātā likme

AVOTS: ZAB SORANEN

un uz uzņēmējiem, bet arī uz emu ekonomiku.» PVN likmes iespējamās izmaiņas vērtē ZAB Sorainen partneris nodokļu jautājumos Jānis Taukačs. Viņaprāt, naudas trūkums budžētā kādām likmes paaugstināšanai. «Tā ir vienkrāsota un pat populistiska pieeja, ignorējot faktus par jau pašlaik neiekašētā PVN apmēru, jo pēc Eiropas Komisijas aplēsēm (par 2015. gadu) Latvijā šī PVN plaisa ir virs 500 milj. eiro jeb ap 23%, kas pēc neiekašētā PVN apmēra Latviju ierindo astotajā vietā ES,» skaidro J. Taukačs. Viņaprāt, tas ir skaidrs signāls – vispirms ir jāuzlabo PVN iekasēšana, un tikai tad var sākt vērtēt un pētīt PVN likmes paaugstināšanas iespējas un ar riskus. «PVN ieņēmumus valsts kase var palielināt daudzkrāt vairāk ar šī nodokļa iekasēšanas uzlabošanu (pat līdz 500 milj. eiro), nekā ar šī nodokļa likmes paaugstināšanu par diviem procentpunktiem (ap 160–180 milj. eiro),» efektīvāko risinājumu rāda J. Taukačs. Viņaprāt, nodokļu likmes palielināšana vēl nenozīmē, ka PVN ieņēmumi patiešām pieaugs. «Piemērs Latvijā jau ir – PVN likme tika palielināta no 21% līdz 22%, bet ieņēmumi valsts budžētā būtiski nepieauga, bet, baidoties no inflācijas, kas liegtu Latvijai ieviest eiro, šī likme tika samazināta līdz 21%, kaut arī preču cenas veikalos šī iemesla dēļ praktiski nesaruka,» atceras J. Taukačs.

Viņš arī pieļauj, ka paaugstināta PVN likme pie salīdzinoši zemas iespējas PVN karuseļu zemas iespējas PVN karuseļu neitralizācijai piesaistīs ārējiem krāpniekiem, kas centīsies no valsts budžeta ar fiktīvu eksportu vēl vairāk Latvijai izkrāpt PVN. Viņš pieļauj, ka tādejādi pieaugs spiediens uz VID.

«Reversais PVN elektronikas precēm (un arī graudaugiem) būtiski ir samazinājis elektronisko preču eksportu no Latvijas,» stāsta J. Taukačs. Viņaprāt, pēc iespējas plašs vietējais reversais PVN ir tikai viens no paņēmieniem cīņai ar PVN izkrāpšanu. «Šobrīd diemžēl nav dzirdēts, ka politiķiem vai FM par pārējiem paņēmieniem būtu liela inte-

rese,» secina J. Taukačs. Viņš norāda uz kādu gadījumu, kad tomātu pastas tirgotājs ticis iesaistīts darījumos, kur otra puse ir PVN krāpnieki, un rezultātā uzņēmējs no Latvijas biznesa pārcēlis uz Poliju, kur šim produktam ir samazinātā PVN likme 8% apmērā. Tādejādi krāpniekiem nav vairs tāda finansiāla ieguvuma kā Latvijā, kur šim produktam tiek piemērota 21% likme, un tadējādi krāpšana nav izplatīta.

Dārgais kumos

«Latvijā pārtikas produktiem tiek piemērota 21% likme, savukārt teju vai visās ES dalībvalstīs, izņemot Igauniju, Dāniju un vēl dažas valstis, visās pārējās valstīs pārtikai piemēro samazinātu PVN

likmi, un faktiski, mūsu zemē palielinot PVN standartlikmi, lielākie cietēji būs tieši mazāku ienākumu saņēmēji,» uzsvēr J. Taukačs. Viņaprāt, šis ir pretrūna valdības uzstādījumam par nabadzības plaisas mazināšanu. «Pašreizējā sociāli ekonomiskajā situācijā, kad ap 300 tūkst, strādājošu un vēl vairāk pensionāru mēneša ienākums ir minimālās algas un mazākā apmērā, PVN likmes palielināšana nav iespējama,» secina Latvijas Biznesa savienības padomes priekšsēdētāja Elīna Egle. Viņa piemēta, ka, piemēram, pārtikas iegāde jau pašlaik šie mazāko ienākumu saņēmēji maksā daudzreiz augstāku PVN likmi, nekā daudzreiz turīgākie Vācijas, Francijas, Lielbritānijas iedzi-

FOTO: RITVIKS ŠVALB, DIENAS BIZNESS

ZAB Sorainen partneris nodokļu jautājumos Jānis Taukačs: «Valstij ir morālas tiesības runāt par PVN pamatlīkmes paaugstināšanu tikai tad, kad būs izdarīts «mājasdarbs» PVN iekasēšanas plaisas samazināšanai.»

totāji, jo tajās un vēl kopumā vairāk nekā 20 ES dalībvalstīs pārtikas precēm tiek piemērota samazināta PVN likme. Viņaspār, valdošie politiķi nedrīkst pielaut «spēlēšanos» ar uguni – PVN likmes paaugstināšanu, jo tas ļoti daudziem Latvijas iedzīvotājiem būtu pēdējais piliens pacietības kausā un rezultētos ar «čēmodānu pakošanu» vai arī nodokļu nemaksāšanas iespēju meklēšanu. «PVN lielākie guru uzskata, ka samazinātās PVN likmes ir nepieciešamas tieši *jūtīgāko* preču grupai – pārtikai, elektrībai un gāzei, jo tādejādi var vairāk izlīdzināt ienākumu nevienlīdzību pat salīdzinājumā ar progresīvo iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi,» norāda J. Taukačs.

Vairāk līdzekļu

Pēc uzņēmēju domām, ignorēt nevar arī augstākas PVN likmes ietekmi uz biznesu un tā konkurētspēju. «Augstāka PVN likme nozīmēs, ka uzņēmējiem būs vajadzīgs lielāks apgrozāmo līdzekļu apjoms, un tā kā vairumam pašiem to nav, tad būs jādodas pēc iestermiņa kredītiem uz bankām,» uz jautājumu, ko tas nozīmēs biznesam, atbild J. Taukačs.

Savukārt uzņēmēju uzskata, ka pavisam neliela daļiņa uzņēmēju iegūs šos papildu nepieciešamos apgrozāmos līdzekļus, savukārt pārējiem tādu iespēju nebūs, un rezultātā arī daudziem saruks darba apjomi, ja vien potenciālie pircēji neveiks avansa maksājumus.

Māris Kirsons

DB 09.01.2017.

DB jau ziņoja, ka, plānojot veselības aprūpei nepieciešamo papildu finansējuma daļu, jāreķinās ar maksājumu sloga kāpumu, jo visai nāvi būtu cerēt uz valsts maciņa palielināšanos, tikai pateicoties IKP pieaugumam vai uz ēnu ekonomikas mazināšanās rēķina.

DB 10.01.2017.

DB jau ziņoja, ka reālākā iespēja dāsnākai veselības aprūpes finansēšanai ir PVN likmes palielināšana. Veselības ministrijas valsts sekretārs Kārlis Ketners uzskata, ka tā varētu tikt audzēta līdz 23%, biznesam nodokļa celšana gan nav pieņemama.